

POSTANOWIENIE

28 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 28 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Z. K. i B. K.

przeciwko Bank S.A. w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank S.A. w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 8 września 2023 r., I ACa 1645/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Bank S.A. w W. na rzecz Z. K. i B. K. po 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu.

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 maja 2022 r., XV C 1001/21, Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanego banku na rzecz powodowych kredytobiorców 169 862,47 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 22 czerwca 2021 r. oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanego banku.

Sąd ten uznał, że postanowienia wprowadzające mechanizm denominacji mają abuzywny charakter, gdyż nie zawierają obiektywnego, transparentnego kryterium sposobu ustalania kursu wymiany CHF, a przez to uzależniają wysokości świadczenia banku oraz wysokości świadczenia kredytobiorców od swobodnej decyzji banku. Wyeliminowanie z umowy kredytu postanowień wprowadzających mechanizm denominacji skutkuje nieważnością umowy, gdyż prowadzi do niemożności ustalenia kwoty, którą bank powinien oddać do dyspozycji kredytobiorcy. Nieważność umowy oznacza możliwość zastosowania art. 410 § 2 k.c.

Pozwany bank wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na następujące zagadnienie prawne:

Czy przy dokonywaniu oceny klauzul przeliczeniowych jako niedozwolonych należy uwzględnić, że:

- 1) kredyt został spłacony zgodnie z umową, a zobowiązanie wynikające z umowy wygasło;
- 2) art. 111 ust. 1 pkt 4 Prawa bankowego daje (i dawał w czasie zawierania umowy) bankowi podstawę do ustalania kursów przeliczenia i żaden przepis prawa nie przewidywał w dacie zawarcia umowy obowiązku wskazywania w jej treści sposobu ustalania kursów walut, a w konsekwencji umowy o kredyt denominowany odzwierciedlały ówczesnie obowiązujący model ustawowy i w tym zakresie powinny być wyłączone spod oceny z perspektywy abuzywności.

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany bank wskazał również, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni:

- 1) art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. w. zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13 przez wyjaśnienie czy możliwe jest dalsze wykonywanie umowy kredytu denominowanego po wyeliminowaniu z niej, uznanych za abuzywne, klauzul przeliczeniowych z zachowaniem pozostałych postanowień umownych przez wypełnienie powstałej w ten sposób luki w umowie zastosowaniem art. 358 k.c. albo przez wypełnienie powstałej w ten sposób luki w umowie zastosowaniem art. 56 k.c. w. zw. z art. 41 Prawa wekslowego;

2) art. 385¹ § 1 w zw. z § 2 k.c. oraz w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13 przez wyjaśnienie czy dla ustalenia skutków abuzywności postanowień umownych istotne (decydujące) znaczenie ma wola konsumenta, którego oświadczenie w tym przedmiocie ma także decydujące znaczenie dla kierunku rozstrzygnięcia sądu, oraz czy znaczenie ma fakt, że zobowiązanie z tytułu umowy wygasło w wyniku spłaty kredytu.;

3) art. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. przez wyjaśnienie, czy wejście w życie tych przepisów potwierdziło ważność umów o kredyt denominowanych zawartych przed dniem wejścia w życie ww. ustawy i zawartych w nich postanowień oraz wykonalność umów tego typu, które nie określały zasad ustalania kursu wymiany na potrzeby stosowania umowy kredytu i wyeliminowało abuzywny charakter postanowień umownych, czy też prawidłowa wykładnia wskazanych artykułów nie wyłącza możliwości powoływania się na abuzywność klauzul związanych ze sposobem określania kursu waluty, po jakim ma być dokonywana wypłata kredytu i spłata rat kapitałowo - odsetkowych, zawartych w umowach kredytów denominowanych, które podpisane i realizowane były jeszcze przed wejściem w życie tej nowelizacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy, iż:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej, gdyż wykluczają trwanie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy źródła kursu walutowego. W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej.

W orzecznictwie jest utrwalona teza o niedopuszczalności stosowania kursów walutowych ogłaszanych jednostronnie przez bank. Kurs walut obcych ogłaszany przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank. wiąże klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności prawnych w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest tu jednak to, iż nie można umową zbindować konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie zbindowanie przyszłym kursem za niedozwolone. Postanowienie o odesłaniu do tabeli kursowej banku, jako współokreślające wysokość pozostałego do spłaty zadłużenia, czyli główne świadczenie kredytobiorcy, co do zasady nie podlega ocenie w świetle art. 385¹ § 1 k.c., lecz tylko pod warunkiem, że postanowienie to zostało sformułowane w sposób jednoznaczny. Utrwalona jest rozszerzająca wykładnia tego warunku jako obejmującego nie tylko tekst warunku (jest jasne, co znaczy stosowanie kursu ogłoszonego przez bank), lecz także mechanizm działania tego warunku. Aby odesłanie było dozwolone, w umowie musiałyby zostać zawarte szczegółowe zasady ustalania kursu tak, aby kredytobiorca sam mógł obliczyć ten kurs w danej chwili. Usiłowanie zbindowania kredytobiorcy przyszłymi, jednostronnie ustalonymi kursami nie mogło być skuteczne.

Nowelizacja prawa bankowego z 29 lipca 2011 r. przyznała kredytobiorcom jedynie dodatkowe uprawnienie do spłacania rat kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej bezpośrednio w tej walucie, co nie znaczy, że wyłączyła możliwość zgłoszenia roszczeń powstałych na gruncie umów niespełniających wymagań stawianych umowom kredytowym w stosunkach z konsumentami. Ta nowelizacja nie zawiera regulacji, które mogłyby zastąpić nieuczciwe klauzule zawarte w umowie kredytu. Nie rozwiązuje problemu

dotyczącego określenia kursu, po którym przeliczona została kwota kredytu oddawana do dyspozycji kredytobiorców.

Oceny prawnej co do abuzywności poszczególnych postanowień umowy i nieważności całej umowy nie zmienia również przywoływane przez pozwaną bank „wygaśnięcie zobowiązania z tytułu umowy w wyniku spłaty kredytu”. Należy podkreślić, że powoływanie się na ten argument jest jakimś nieporozumieniem, skoro w związku z nieważnością umowy zobowiązanie z umowy nie powstało, a w konsekwencji nie mogło zostać wykonane i nie mogło wygasnąć w następstwie wykonania. Po wykonaniu nieważnej umowy w całości co najwyżej przestaje istnieć interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku kredytu.

Na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. niedozwolone postanowienie nie wiąże tylko konsumenta, co oznacza możliwość oświadczenia przez konsumenta woli bycia związanym postanowieniem. Jednak wola konsumenta nie ma wpływu na skutki niepotwierdzenia niedozwolonego postanowienia umowy, a w szczególności czy brak tego postanowienia w umowie pociąga za sobą nieważność umowy w całości. Dlatego sąd powinien pouczyć o skutkach uznania postanowienia umowy za niedozwolone, a do konsumenta należy jedynie decyzja, czy oświadczyć wolę potwierdzenia postanowienia umowy.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. kredytobiorcom przysługuje od banku zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(G.G.)

[r.g.]

